

A demobilizáció kérdései.

Rokkantügyi intézetek. — Hadifoglyaink helyzete.

Gr. Mailáth József b. t. t. beszéde

a delegáció hadügyi albizottságának folyó hó 19-én megtartott ülésében.

Gr. Mailáth József b. t. t. a helybeli hadigondozó intézet és megfigyelő állomás miniszteri biztosa, a világháború kitörése napjától fáradhatatlan buzgalmat és munkálkodást fejt ki ama nyílt kérdések mennél sikeresebb megoldásában, amelyek szervesen függnek össze a háborúval és majdan az óhajtván várt demobilizációval, békével.

A vezetése alatt álló intézmények tökéletességük folytán országos jelentőségüvé emelkedtek, természetes tehát, hogy országos érdeklődés kíséri Mailáth József gróf mindama nyilatkozatait, amelyek fentebbi kérdésekkel képeznek kapcsolatot.

A legutóbbi napokban, folyó hó 19-én a delegáció hadügyi albizottságában tartott nagy hatást keltett beszédét, foglalkozva a demobilizáció nagy kérdéseivel, a rokkantügyi intézetek célirányos működésével és a hadifoglyok helyzetével.

Teljes egészében sikerült megszerezni az emberbaráti szeretettől duzzadó, kiváló jártasságot eláruló beszédét és úgy hisszük, nemcsak olvasóközönségünk, de egész Magyarország érdekét szolgáljuk, amikor a remek beszédet szószserinti szövegében alant közöljük:

Tisztelt Albizottság!

Mindenekelőtt megnyugvással, elégtétellel és örömmel üdvözölöm, hogy a hadügyminiszter ur a hadi közigazgatásról szóló előterjesztésében őszinte elismerését és köszönetét fejezte ki úgy a harctérben, mint az itthon lévő egészségügyi személyzetnek, orvosok, gyógyszerészek, ápolónők stb. önfeláldozó és szakszerű tevékenységért, valamint az önkéntes betegápolók, nem, kor és osztálykülönbség nélkül idehaza kifejtett önzetlen emberbaráti működéséről úgy meleg szavakban megemlékezett.

Ezen meleg elismerést nem lehet eléggé ismételnünk és azért itt az albizottságban nyomatékosan szóba hozom és csatlakozom Simonyi Semadám Sándor tisztelt delegatus társam azon javaslatához, hogy a tisztelt előadó ur is ezt a körülményt a jelentésében kiemeli szíveskedjék.

Mint az Országos Hadigondozó Hivatal sátoraljauhelyi intézetének és harctéri betegmegfigyelő állomásának miniszteri biztosa kb. három év óta alkalmam van a háborús közegészségügygel intenzívebben foglalkozni és e nagyfontosságú tárgykorre vonatkozóan tapasztalataim alapján volnék bátor néhány

töltötte a levegőt izgalommal, nyomtasztó tudattal, s jelezte, hogy vesztély van itt is, mint a bányában, amely robbanó léggel telik meg. Csak egy sikra kell, hogy a pusztítás szelleme ott is megkezdje munkáját.

Drágaság van ott is, még az iparóikkben is, — hiszen sok gyárat lövészgyártásra alakítottak át, s ott folyik a lázas munka az emberiség nagyobb dicsőségére. Ugy látatik, itt sem terjedt még el Gulliver broodingnagi királyának a szelleme, aki késsz volt inkább elveszteni egész birodalmát, sem hogy a puskapor tikkát valaha megismerje, „melyet nyilván az emberi faj holmi gonosz szelleme vagy ellensége esselt ki.”

Olyan ez a kicsi ország, körülvéve minden oldalról a háború borzalmaitól, mint nagy tűzvésznél azok a házak, amelyek még nem égnek, de amelyeknek tetőtől levelek, hogy meg ne gyulladjanak.

Nyomasztó gondolatokkal sétél tam a Zürichi tó partján, kérdéséven magamban: mi marad hát még ebben a világpusztulásban, ami egy kis reményt, egy kis hitet öbrzeszene az emberben ... ?

A hó sötétben, esendően hullászott. Nagy szárnny fehér halász

aktualissá vált kérdésre a legilletékesebb faktornak a hadügyminiszter urnak figyelmét felhívni.

Ma már kétség kívül áll az a tény, hogy a háborus sikereinknek java részét, háborus közegészségügyünk fejlett voltának köszönhetjük, de mely csak a háboru folyamán alakult ki ilyenné. Ha tekintetbe vesszük, hogy míg a közelmúlt nagyobb háboruiból járványos fertőző betegségekben egy a harctérben, mint a mögöttes országrészekben a halálozás jóval felülmulat a fegyverek által okozott halálozási arányszámot, úgy méltán legteljesebb elismeréssel kell adoznunk a mai orvosi tudomány haladásának, mert ma a fertőző betegség okozta járványokról nemcsak a mögöttes országrészekben, hanem még a harctereken sem szólhatunk.

Ugy a harctereken, mint a mögöttes országrészekben ezen járványmentességnek titka a praeventiv oltásokon kívül a fertőzésre gyanus beteg katonának izolálása és karantainba helyezése.

Az 1914. őszén felbukkanó és hirtelen nagyobb mérvet venni kezdő fertőző betegségek terjedésének megakadályozására a belügyminiszterium a hadügyminiszteriummal és a honvédelmi miniszteriummal egyetértésben Magyarország északi részében 14 ilyen karantain, illetőleg megfigyelő állomás létesített 41.834 betegfórhellyel a mögöttes országrész védelmére.

A kárpáti harcok idején említett megfigyelő állomások óriási szolgálatot tettek s valójában ama szigorú intézkedésnek, hogy az összes beteg katonák ezen állomások karantain rendszerén mentek keresztül, — köszönhető, hogy Magyarország mentes maradt a járványos fertőző betegségek lehurcolásától.

A gorliczei áttörés után, a harctér lényeges eltolódásával említett megfigyelő állomások karantain rendeltetése megszűnt, miután ezt a frontmögötti kórházak vették át és az említett megfigyelő állomások három kivételével tartalékkórházakká alakultak át.

A megfigyelő állomások kérdésénél azért időzteni hosszabban, miután a megfigyelő állomások szerepe a demobilizációnál kell, hogy előtérbe tölüljön azon elvnel fogva, hogy a mögöttes országrészeket a demobilizált katonaság karantainba való helyezésével mentesíthetjük csak biztosan a járványos fertőző betegségektől.

Ez a kérdés az Oroszországgal kötendő külön-békevel kapcsolatosan ma már sürgősen aktuálisá vált. Bár ama véleményben vagyok, hogy tekintettel a nyugati harctérre, a keleti arcvonalon nem fog bekövetkezni a szó szorosabb értelmében a demobilizáció, illetőleg úgy értem, hogy a keleti arcvonalon működő csapatok karantainba való helyezés nélkül szenvednek eltolást a nyugati harctérre. A demobilizáció szempontjából tehát a felsőmagyarországi megfigyelő állomások számításba nem jönnek, de igenis rekonstruálandók az orosz fogságból visszatérő hadifoglyok karantainba helyezése céljából.

Kétségkívül gyakorlati célszerűség szempontjából felmerülhet az a kérdés is, hogy miután a front-

mögötti kórházak a csapateltolások folytán rendeltetésük alól felszabadulnak és ha azok megfelelő tetvenletit és fertőtlenítő berendezésekkel, valamint laboratoriummal is rendelkeznek, nem-e szolgálhatnak ezek a visszatérő hadifoglyok karantainba helyezésére, mely esetben említett magyarországi megfigyelő állomások mostani rendeltetésüktől el nem vonatnának.

Ezek alapján miudenesetre bátor vagyok hadügyminiszter ur figyelmét a megfigyelő állomások szerepére felhívni azzal a kérréssel, hogy sürgősen méltóztatnék odahatni, — tekintettel az aktualitásra, — hogy az Oroszországból visszatérő hadifoglyok karantainba helyezése és annak lebonyolítása fennakadást ne szenvedjen.

A demobilizáció kérdésével kapcsolatban, ha a mögöttes országrészek járványmentességét és ezzel a jövődö generáció biztosítását igazán szívünkön viseljük, volnék bátor a következő, szerintem nem kevésbé fontos javaslatokkal szolgálni.

Már most megállapítandónak tartanám illetékes tényszerők által azon orvosoknak névsorát, akikre a demobilizáció hosszas tartama alatt háborus közegészségügyi intézményünknek feltétlenül szükségük lesz. Szükségesnek tartom ezt azért, hogy az orvosoknak a demobilizáció alkalmával szakképzettségüknek tekintetbe vétele nélkül való tömeges elbocsátása folytán háborus közegészségügyi intézményeink működésükben legalább a demobilizáció tartamára fennakadást ne szenvedjenek. Ugyanily mértékben fontosnak tartom, hogy már most állapíttassék meg a határsági orvosoknak névsora, értem ezalatt a községi, kör-, járási, városi és megyei orvosokat, hogy ezek a demobilizáció kezdetekor hocsátassanak el, hogy működési körzetükben, a mögöttes országrészben felbukkanó járványos megbetegedések elfojtásánál már hatékonyan közreműködhesenek.

Amilyen kicsinyesnek látszik első pillanatra ez a két javaslatom, oly nagy horderejűek és fontosak a gyakorlatban, a valódságban. A háborút igazán akkor fogjuk megnyerni, ha ezt, nemcsak a harctereken dicsőségese befejezzük, hanem a mögöttes országrészeket is és a jövő generációt is megóvjuk és megmentjük a háborus járványok okozta pusztulástól.

Ebben a tekintetben Japán szolgálhatna mintául, amely ország a nagy orosz-japán háború befejeztével a küzdő hadsereghez tartozó összes egyéneket karantain alá helyezte. Ez által országot az utólagos fertőző és öidökli betegségektől megóvta.

(Folyt. köv.)

A fölmotattak bevérali engedélye. A honvédelmi miniszter felhatalmazta a járási főszolgabírákat és a polgármestereket, hogy mindazoknak, akik új felmentésüket, vagy meglévő felmentésük meghosszabbítását kérték és erre javaslatba is hozattak, ha felmentési ügyük eddig elintézését nem nyert, már most 1918. évi március hó 31-ig érvényes bevérali engedélyt adhasanak. Megengedési terébbé, hogy a december 31-ig a taládságban felmentett hivatalos gőz-és motorerőpótlók, 16-k és fűtők felmentése, ha felmentésükre még továbbra is szükség van 1918. február 15-ig meghosszabbítások.

Névjegyek

== a legszebb kivitelben készülnek ==

Landesmann Miksa és Társa

könyvnyomdájában Sátoraljauhely.

10 fillér egy csésze rumos tea

ha az „Excelsior” tea és rumpótlóból egy kávéskanálnyit keverünk egy csésze forró vízbe. Tetészszerint édesítve, kész az illatos zamatos tea-ital.

KAPHATÓ:

1 kilós postacsomagban 40 koronáért
 1/2 „ „ 21 „
 1/4 „ „ 12 „

1 kg. „Excelsior” 400 adag teát ad

Rendelésnél különként 10 kor. előleg küldendő, a hátralék utánvételeztetik. Egy kilón aluli rendelésnél az egész vételár előre küldendő. **Nagyobb vételeknél és viszontelárusítóknak megállapodás szerinti külön feltételek.** Vezérképviseelő Magyarország részére:

SCHWARTZ AD. MÓR

Budapest, VII. ker., Murányi-utca 4. sz.

A felszámolás alatt lévő tolcsvai fogyasztási szövetkezet **mérlege** 1916. december 31.

Sorsz.	VAGYON	Kor.	f.	Sorsz.	TEHER	Kor.	f.
1	Behajtásra kiadott követelések . . .	14162	22	1	Tartozás a tolcsvai takarékpénztárnak	4148	07
2	Függőben hagyott követelések . . .	1551	—	2	Tartozás Koredkó Edének . . .	3726	33
				3	Dr. Haas Bertalan-nak törlesztése-kért . . .	7517	34
				4	Leírásokra és költségekre . . .	326	48
		15713	22		Összesen:	15713	22

Tolcsava, 1917. december 20.

A felszámoló-bizottság.

A sátoraljauhelyi közös legelő-bittokosság.

Azok a tagok, akiknek legelő-joguk van, ölje rakott hasáb fűzfára félölenként **30** kor. és egy rakott galyfűzfára **15** koronáért utalványt válthatnak **Gábrli János** pénztárnoknál (Árpád-u. 26. szám).

A fa elszállítása január **2-4**-ig történik.

A Tanács.

Bérbeadó

a sátoraljauhelyi korcsolyázó egyesület taván lévő jég azzal, hogy bérlő azt az idény tartamán fenntartani és ápolni köteles.

Feltételek megtudhatók

Dr. hódosi Kiss Ernő irodájában.

Hosszab időre leendő kibérlés céljából

4 szobás lakás kerestetik. Ajánlatokat a kiadóhivatal továbbít.

Hanglemezeket

lejátszottakat, vagy töröttet **cseréi,** vagy **kézpénzért** is vesz

W Á G N E R

„Hangszerkirály”

országszerte elismert elsőrendű magyar hangszer- és beszélőgépek áruháza

BUDAPEST

VIII. KER., JÓZSEF-KÖRUT 15/V.
 Pótküzlöt: IX., RÁDAY-UTCA 18.

Makulatura - papír
 könyvnyomdánkban kapható.

Vidékre gyors és pontos kiszolgálás.

„FOTÓ”
 FENYKEPESZETI
 SZAKÜZLET BUDAPEST
 RAKÓCZI-UT 80.
 NAGYBAN - KICSINYBEN.

Tessék próbarendelést eszközözni!

Viszketegség, Sömör, Rüh

leggyorsabban elmulasztja a Dr. Fleisch-féle eredeti

„BARNA-ZSIR”

Ninos szaga, nem piszkít. Mindig eredeti pezosótes Dr. Fleisch-félet kérjünk. Próbátégely **2-30** K. nagy tégely **4** K. családi adag **11** K. — Sátoraljauhely és vidéke részére főraktár:

Kádár Gyula gyógyszerárában, Sátoraljauhelyen.

Elsőrangú halcsontos és halcsont nélküli

F Ű Z Ő K

legujabb façon szerint, valamint különféle
haskötők, hátegyenesítők, melltartók stb.

== mérték szerint készülnek ==

L O R B E R S A R O L T A
fűzőtermében Sátoraljaújhely, Kazinczy-utca 6. sz.

Saját készítményü kész fűzőkből nagy raktár.

Javítások és tisztítások pontosan készülnek.

ELADÓ.

- 2 éves gyökeres fás szőlő oltványok
2 " " direkt termők
2 " " hazai szőlővesszők és
2 " " amerikai alanyok

Árjegyzéket küld:

Molnár Mihály, Abaujszántó.

Egy jó házból való fiu

tanulónak

:-: könyvnyomdánkban :-:

fizetéssel felvétetik.

KÉK KERESZT

(STAERKIN)

KEMÉNYÍTŐPÓTLÉK

törv. védve.

Mosásnál előnyösebb és kellemesebb, mint minden
más keményítő, szép fényt ad és teljesen ártalmat-
lan. Kizárólagos eladás nagykereskedők, drogeriák,
mosódák, tisztító intézetek, fogyasztási szövetke-
zetek és városi közellátási intézmények részére:

GLUTIN VEGYÉSZETI R. T.

Budapest, VI. Podmaniczky-utca 27.

Landesmann M. és Társa

≡≡≡ könyvnyomdája és papirkereskedése ≡≡≡
SÁTORALJAUJHELY, KAZINCZY-UTCA 5. SZ.

**Levélpapírok, számlák, fal-
ragaszok, meghívók, név-
jegyek és egyéb nyomdai
munkák a legpontosabban és
jutányos árban készíttetnek**

„Felsőmagyarországi Hirlap” kiadóhivatala.

TELEFONSZÁM 10 Hirdetések jutányos árban felvétetnek TELEFONSZÁM 10